

Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyinin Kollegiyasının
26.09.2011-ci il tarixli,
37 nömrəli qərarı ilə təsdiq
edilmişdir

ALİ TİBB TƏHSİL PİLLƏSİNİN DÖVLƏT STANDARTI
REZİDENTURA SƏVİYYƏSİ ÜZRƏ 060930- “PEDIATRİYA” İXTİSASININ
TƏHSİL PROQRAMI

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

- 1.1.** Rezidentura səviyyəsinin **060930** - «Pediatriya» ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) «Təhsil haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarları ilə təsdiq olunmuş «Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı» tələblərinə, «Rezidentura təhsilinin məzmunu və təşkili Qaydaları»na və “Rezidenturada həkim-mütəxəssis hazırlığı aparılan ixtisasların Təsnifatı”na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2.** **060930** - «Pediatriya» ixtisası üzrə Təhsil Proqramı tabeliyindən və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə rezidentura proqramını həyata keçirən bütün təhsil, elm və tibb müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.3.** İstifadə olunan işarələr:
- İTP**–ixtisas üzrə təhsil proqramı
ÜK – ümummədəni kompetensiyalar
PK– peşə kompetensiyaları (bilik və bacarıqlar)
ÜFR – ümumi fənnlər, rotasiyalar
PFR – peşə fənnlər, rotasiyalar
ÜHM – ümumi hazırlığı mövzuları
PHM – peşə hazırlığı mövzuları
- 1.4.** **000930** - «Pediatriya» ixtisasının xarakteristikası
- İTP-nin mənimsənilməsinin normativ müddəti və məzunlara verilən ixtisas dərəcəsi:

İxtisasın şifri və adı	Verilən həkim-mütəxəssis ixtisası	Təhsil müddəti	Kreditlərin sayı
060930 - «Pediatriya»	Həkim-pediatr	4 il	240

2. HƏKİM- PEDIATRIN İXTİSAS XARAKTERİSTİKASI VƏ SƏRİŞTƏLİLİYİ
(KOMPETENSIYASI)

2.1. Həkim-pediatrın ixtisas xarakteristikası

Pediatriya - uşaq xəstəliklərinin diaqnostikası, müalicə və profilaktikasına yönəlmiş tibbi elm sahəsidir. Həkim-pediatr dərin fundamental və kliniki peşə hazırlığı tələb edən fəaliyyətə, o cümlədən, elmi-tədqiqat işi aparmağa və pedaqoji fəaliyyətə hazır olmalıdır.

2.2. Proqramın mənimsənilməsi nəticəsində rezidentin kompetensiyasına qoyulan tələblər

2.2.1 Həkim-pediatr aşağıdakı ümummədəni kompetensiyalara yiyələnməlidir:

ÜFR-01 BAZA TƏHSİLİ

Ümumi bilik və bacarıqlar

- ÜFR01.01. Cəmiyyətdə qəbul edilmiş əxlaq və hüquq normaları çərçivəsində səlahiyyətlərini icra etməyə hazır olmalı və praktiki tibbi fəaliyyət göstərməyi bacarmalı, həkimlik etikası qaydalarına, məxfi informasiya ilə işləmək haqqında qanunlara və normativ hüquqi aktlara riayət etməli, həkimlik sirrini qorumalıdır;
- ÜFR01.02. Sosial əhəmiyyət kəsb edən məsələləri və prosesləri təhlil etməyi bacarmalı, öz professional iş fəaliyyətinə humanitar, tibbi-bioloji və digər klinik elmlərin müxtəlif metodlarını tətbiq etməyi bacarmalıdır;
- ÜFR01.03. Səhiyyə haqqında qanunvericiliyin əsasları, tibbi yardım və uşaqlara xidmət göstərən müəssisələrin fəaliyyətini təyin edən əsas normativ sənədləri bilməlidir;
- ÜFR01.04. Səhiyyə qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş və müalicə müəssisəsi üzrə daxili əmrlərlə təsdiq olunmuş tibbi sənədləşməni aparmalıdır;
- ÜFR01.05. Məntiqi və əsaslandırılmış təhlil etməyə hazır olmalı, müzakirələr və mübahisələr aparmağı, professional məzmunlu mətnləri redaktə etməyi bacarmalı, əməkdaşlıq etməli, mübahisələrin həllində tolerantlıq göstərərək tərbiyəvi və pedaqoji fəaliyyət göstərməlidir;
- ÜFR01.06. İdarəçilik üsullarını və metodlarını bilməli, müxtəlif tərəddüdlü vəziyyətlərdə öz professional peşə səriştəliliyi çərçivəsində lazımı məsul idarəçilik qərarını verməyi bacarmalıdır;
- ÜFR01.07. Tibbdə və pediatriyada etika və deontologiya əsasları;
- ÜFR01.08. Tibbi statistika və informatika.

2.2.2. Həkim-pediatr aşağıdakı peşə kompetensiyalarına (PK) yiyələnməlidir:

PFR-01. UŞAQ XƏSTƏLİKLƏRİ

Peşə bilikləri

- PFR-01.01. Ölkədə pediatrik yardımın təşkilinin ümumi məsələləri, xəstəxana-ambulator müəssisələrin işinin, uşaq əhalisinə təcili və təxirəsalınmaz yardımın təşkili;
- PFR-01.02. İntensiv terapiya və pediatrik şöbələrə təcili hospitalizasiyası tələb olunan pediatrik təxirəsalınmaz halların siyahısı;
- PFR-01.03. Pediatriyada ümumi tədqiqat üsulları (klinik, laborator, rentgenoloji, ultrasəs);
- PFR-01.04. Pediatriyada xüsusi tədqiqat üsulları (biokimqəvi, immunoloji, seroloji, funksional), bu göstəricilər norma və patologiya zamanı;
- PFR-01.05. Tənəffüs ürək-damar sistemi, böyrəklər, mədə-bağırsaq sistemi funksiyalarına instrumental və laborator nəzərət üsulları;
- PFR-01.06. Pediatrik klinikada farmakoterapiyanın (farmakokinetika, farmakodinamika) əsasları, əsas dərman maddələri qrupunun təsir mexanizmi, dərman tətbiqi zamanı baş vermiş fəsadlar (yatrogeniya);

Peşə bacarıqları

- PFR-01.07. Uşağın xəstəliyi haqqında ətraflı informasiyanın toplanması; obyektiv müayinə üsullarının tətbiqi; xəstəliyin ümumi və xüsusi əlamətlərini aşkar etmək, xüsusən, təxirəsalınmaz yardım və intensiv terapiya tələb edən hallarda;
- PFR-01.08. Xəstənin vəziyyətinin ağırlığını qiymətləndirmək; və onu bu vəziyyətdən çıxarmaq üçün lazımı tədbirlərin görülməsi;
- PFR-01.09. Xüsusi tədqiqat üsullarının zəruriliyini təyin etmək (laborator, rentgenoloji, funksional və sair);

- PFR-01.10. Hospitallaşmaya göstərişləri təyin etmək və onu təşkil etmək;
- PFR-01.11. Klinik diaqnozun qoyulması üçün differensial diaqnostikanın aparılması, xəstənin müalicə taktikasının əsaslandırılması;
- PFR-01.12. Vital funksiyaların pozulma dərəcəsini təyin etmək və bu funksiyaların normallaşmasına dair bütün tədbirləri yerinə yetirmək;
- PFR-01.13. Zəruri dərman vasitələrini və digər müalicə tədbirlərini təyin etmək;
- PFR-01.14. Lazımi konsultativ tibbi yardımın həcmi təyin etmək və müalicənin korreksiyasını aparmaq;
- PFR-01.15. Onurğa beyninin plevranın və qarın boşluğunun diaqnostik və müalicəvi punksiyaları.

PFR-02. POLİKLİNİKA

Peşə bilikləri

- PFR-02.01. Uşaqların kütləvi profilaktik müayinəsi zamanı ayrı-ayrı xəstəliklərin erkən aşkarlanma üsulları, skrining müayinələr;
- PFR-02.02. Standart və qeyri-parametrik statistik təhlil üsullarının əsasları;
- PFR-02.03. Xəstələrin dispanser müşahidəsi, profilaktik problemlər;
- PFR-02.04. Tibbi hüququn əsasları və onların gündəlik həkim praktikasında tətbiq edilmə prinsipləri.
- PFR-02.05. Mülkü müdafiədə tibb xidmətinin təşkili və fəaliyyəti məsələləri;
- PFR-02.06. Profilaktikanın prinsipləri və variantları, onun təşkili və əsas uşaq xəstəliklərinin profilaktika üsulları;
- PFR-02.07. Peyvəndprofilaktikası. Milli peyvənd təqvimi.

Peşə bacarıqları

- PFR-02.08. Uşaqlarda əlilliyin formalaşması haqqında tibbi sosial ekspertizanın aparılması;
- PFR-02.09. Sanitar maarifləndirmənin forma və üsulları.

PFR-03. NEONATOLOGİYA

Peşə bilikləri

- PFR-03.01. Yenidoğulanlara qulluqun əsas prinsipləri və onların qidalandırılma üsulları;
- PFR-03.02. Perinatal asfiksiya, poliorqan zədələnmələri;
- PFR-03.03. Yenidoğulanlarda sarılıqlar;
- PFR-03.04. Yenidoğulanlarda serevral patologiya;
- PFR-03.05. Yenidoğulanlarda bətdaxili infeksiya;
- PFR-03.06. Yenidoğulanlarda tənəffüs sisteminin xəstəlikləri
- PFR-03.07. Yenidoğulanlarda böyrək və sidik yollarının xəstəlikləri
- PFR-03.08. Yenidoğulanlarda endokrinopatiyalar
- PFR-03.09. Yenidoğulanlarda irinli-iltihabi və septik xəstəlikləri
- PFR-03.10. Yenidoğulanlarda hemostaz pozğunluqlar
- PFR-03.11. Diaqnozların differensiasiyasında klinik məlumatların sintez edilməsi;
- PFR-03.12. Xəstə və azçəkili yenidoğulanların köçürülməsi
- PFR-03.13. Yenidoğulanlarda farmakoterapiyanın prinsipləri
- PFR-03.14. Peyvəndprofilaktikası. Milli peyvənd təqvimi

Peşə bacarıqları

- PFR-03.15. Yenidoğulanın sağlamlıq vəziyyətinin şkalalara görə qiymətləndirilməsi;
- PFR-03.16. Yenidoğulanlarda keçid vəziyyətlərinin qiymətləndirilməsi;

PFR-04. REVMATOLOGİYA

Peşə bilikləri

- PFR-04.01. İmmunobiologiya və orqanizmin reaktivliyinin əsasları;

- PFR-04.02. Ölkədə uşaqlarda revmatoloji yardımın təşkilinin ümumi məsələləri, xəstəxana-ambulator müəssisələrin işinin, əhaliyə təcili və təxirəsalınmaz yardımın təşkili;
- PFR-04.03. İntensiv terapiya və Revmatologiya şöbələrinə təcili hospitalizasiyası tələb olunan uşaq xəstəlikləri üzrə təxirəsalınmaz halların siyahısı;
- PFR-04.04. Revmatologiya və pediatriyada xüsusi tədqiqat üsulları (rentgenoloji, ultrasəs, doplerografiya, biokimyəvi və s.);
- PFR-04.05. Revmatoloji klinikada farmakoterapiyanın əsasları, o cümlədən, əsas dərman maddələri qrupunun təsir mexanizmi, dərman tətbiqi zamanı baş vermiş fəsadlar;

Peşə bacarıqları

- PFR-04.06. Reanimasiya tədbirlərinin həcmi və ardıcılığını təyin etmək;
- PFR-04.07. Zəruri təcili yardımı göstərmək;
- PFR-04.08. Xəstəlik haqqında obyektiv informasiyanı almaq;
- PFR-04.09. Aparıcı sindromu aşkar etmək;
- PFR-04.10. Xəstəliyin etiologiyasını aşkar etmək;
- PFR-04.11. Lazım olan əsas və əlavə müayinə üsullarının həcmi təyin etmək;
- PFR-04.12. Xəstə və onun ailəsi ilə düzgün münasibət qurmaq;
- PFR-04.13. Xəstələrdən, ailəsindən, ətrafdan müvafiq məlumatları toplamaq və onlarla işləmək;
- PFR-04.14. Müvafiq məlumatları xəstələrlə, onların ailə üzvləri və şöbənin işçiləri ilə müzakirə etmək.

PFR-05. ENDOKRİNOLOGİYA

Peşə bilikləri

- PFR-05.01. Ölkədə endokrinoloji yardımın təşkilinin ümumi məsələləri, uşq əhalisinə göstərilən endokrinoloji yardımın vəziyyəti xəstəxana-ambulator müəssisələrin işinin, uşaq əhalisinə təcili və təxirəsalınmaz yardımın təşkili;
- PFR-05.02. İntensiv terapiya və endokrinoloji şöbələrə təcili hospitalizasiyası tələb olunan uşaq xəstəlikləri üzrə təxirəsalınmaz halların siyahısı;
- PFR-05.03. Endokrinologiyada və pediatriyada xüsusi tədqiqat üsulları (rentgenoloji, ultrasəs, biokimyəvi və s.);
- PFR-05.04. Endokrinoloji klinikada farmakoterapiyanın əsasları, o cümlədən, əsas dərman maddələri qrupunun təsir mexanizmi, dərman tətbiqi zamanı baş vermiş fəsadlar;

Peşə bacarıqları

- PFR-05.05. Reanimasiya tədbirlərinin həcmi və ardıcılığını təyin etmək;
- PFR-05.06. Zəruri təcili yardımı göstərmək;
- PFR-05.07. Xəstəlik haqqında obyektiv informasiyanı almaq;
- PFR-05.08. Aparıcı sindromu aşkar etmək;
- PFR-05.09. Xəstəliyin etiologiyasını aşkar etmək;
- PFR-05.10. Lazım olan əsas və əlavə müayinə üsullarının həcmi təyin etmək;
- PFR-05.11. Xəstə və onun ailəsi ilə düzgün münasibət qurmaq;
- PFR-05.12. Xəstələrdən, ailəsindən, ətrafdan müvafiq məlumatları toplamaq və onlarla işləmək;
- PFR-05.13. Müvafiq məlumatları xəstələrlə, onların ailə üzvləri və şöbənin işçiləri ilə müzakirə etmək.

PFR-06. İNTENSİV TERAPİYA VƏ REANİMASİYA

Peşə bilikləri

- PFR-06.01. Uşaqlarda təxirəsalınmaz vəziyyətlər və ümumi reanimasiyanın əsas müddəaları;
- PFR-06.02. İntensiv terapiya şöbələrində uşaqlara qulluğun xüsusiyyətləri;
- PFR-06.03. Uşaqlarda kliniki ölümü (baş verən zamandan asılı olaraq) ya da terminal vəziyyəti göstərən əsas klinik əlamətlər;
- PFR-06.04. Hospitalizasiyaya qədər mərhələdə reanimasiyanın xüsusiyyətləri;
- PFR-06.05. Hospitalizasiya mərhələsində reanimasiyanın xüsusiyyətləri;

- PFR-06.06. Uğurlu reanimasiyadan sonrakı intensiv terapiya;
 PFR-06.07. Pediatrik klinikada intensiv terapiya və reanimasiya xidmətinin təşkili, intensiv terapiya və reanimasiya palatalarının təchizatı;

Peşə bacarıqları

- PFR-06.08. Ağciyərlərin süni ventilyasiyası;
 PFR-06.09. Tənəffüs yollarının keçiriliyini bərpa etmək;
 PFR-06.10. Traxeyanın intubasiyası;
 PFR-06.11. Oksigenasiya;
 PFR-06.12. Ürəyin qapalı masajı;
 PFR-06.13. Ürəyin elektrik defibrilyasiyası;
 PFR-06.14. Periferik damarların punksiyası;
 PFR-06.15. Magistral damarların kateterizasiyası və punksiyası;
 PFR-06.16. Valdman aparatı ilə Mərkəzi Damar Təzyiqinin ölçülməsi;
 PFR-06.17. Dərman maddələrinin yeridilməsinin bütün üsulları;
 PFR-06.18. Qanın, qan komponentlərinin və qan əvəzedici məhlulların köçürülməsi;
 PFR-06.19. EKQ çəkilməsi və müvəqqəti peysmeykerlərin qoyulması;
 PFR-06.20. Nəzəri biliklə yanaşı aşağıdakı praktik vərdişlərin yerinə yetirilməsi;
 PFR-06.21. Arteriyaseksiya və veneseksiya edilməsi.

Həkim-pediatr üçün rezidentura vaxtında aparılan minimal bacarıqların miqdarı:

PFR-06.22.	Ağciyərlərin süni ventilyasiyası	40 (P)
PFR-06.23.	Endotraxeal intubasiyanın üsulları	25 (P)
PFR-06.24.	Tənəffüs yollarının keçiriliyini bərpa edilməsi	25 (P)
PFR-06.25.	Periferik damarların punksiyası	100 (P)
PFR-06.26.	Ürəyin qapalı masajı	20 (P)
PFR-06.27.	Valdman aparatı ilə Mərkəzi Damar Təzyiqinin ölçməsi	20 (P)
PFR-06.28.	Mərkəzi venaların punksiyası və kateterizasiyası	20 (P)

PFR-07. TƏXİRƏSALINMAZ PEDIATRİYA

Peşə bilikləri:

- PFR-07.01. Kəskin tənəffüs, ürək-damar, böyrək çatmamazlığının müalicəsi;
 PFR-07.02. Şok, kollaps, qıcolm sindromu, baş beynin ödemi zamanı təxirəsalınmaz yardım;

Peşə bacarıqları:

- PFR-07.03. Endotraxeal intubasiya;
 PFR-07.04. Perikardiosentez;
 PFR-07.05. Plevral boşluğa drenaj borunun yeridilməsi;
 PFR-07.06. Mərkəzi venoz kateterlərin qoyulması. Sidik kisəsinin punksiyası və kateterizasiyası.
 PFR-07.07. Onurğa beyninin punksiyası.
 PFR-07.08. Təxirəsalınmaz peyvəndprofilaktika.

Həkim-pediatr üçün rezidentura vaxtında aparılan minimal bacarıqların miqdarı:

PFR-07.09.	Mərkəzi venoz kateterlərin qoyulması	50 (P)
PFR-07.10.	Traxeya intubasiyası	20 (P)
PFR-07.11.	Defibrilyasiya və kardioversiya	50 (P)

PFR-08. KARDİOLOGİYA

Peşə bilikləri:

- PFR-08.01. Uşaqlarda ürək-qan damar sisteminin anatomo-fizioloji xüsusiyyətləri ;
 PFR-08.02. Ürək və magistral damarların anadangəlmə qüsurları;
 PFR-08.03. Uşaqlarda ürək-qan damar sisteminin qazanılmış qüsurları;

- PFR-08.04. Uşaqlarda ariymiyalar ;
PFR-08.05. Uşaqlarda və yeniyetmələrdə arterial hipertoniya və hipotoniya;
PFR-08.06. Kardiomiopatiyalar;
PFR-08.07. Uşaqlarda kəskin və xroniki ürək çatışmamazlığı;
PFR-08.08. Diaqnozların differensiasiyasında klinik məlumatların təhlil edilməsi;
PFR-08.09. Ürək-damar xəstəlikləri ilə əlaqədar aparılan müayinələrin əsaslandırılması;

Peşə bacarıqları:

- PFR-08.10. Ürək və magistral damarların anadangəlmə və qazanılmış qüsurlarının diaqnostikası;
PFR-08.11. Ürək və magistral damarların əməliyyat aparılması üçün göstəriş və əks-göstərişlər;
PFR-08.12. Əsas xəstəliklər çərçivəsində ürək problemlərinin qiymətləndirilməsi və müalicə taktikası.

PFR-09. PULMONOLOGİYA

Peşə bilikləri:

- PFR-09.01. Uşaqlarda tənəffüs orqanlarının anatəmofizioloji xüsusiyyətləri;
PFR-09.02. Bronxların, ağciyərlərin və ağciyər damarlarının inkişaf qüsurları, ağciyərlərin irsi xəstəlikləri;
PFR-09.03. Uşaqlarda tənəffüs orqanlarının spesifik və qeyri-spezifik xəstəlikləri; kəskin və xroniki iltihabi xəstəliklər;
PFR-09.04. Uşaqlarda tənəffüs üzvlərinin allergik xəstəlikləri;
PFR-09.05. Bronxial astma ;
PFR-09.06. Uşaqlarda kəskin və xroniki tənəffüsçatışmazlığı;
PFR-09.07. Diaqnozların differensiasiyasında klinik məlumatların təhlil edilməsi.
PFR-09.08. Uşaqlarda tənəffüs üzvləri ilə əlaqədar aparılan müayinələrin əsaslandırılması.

Peşə bacarıqları:

- PFR-09.09. Tənəffüs orqanlarının irsi xəstəliklərinin diaqnostikası;
PFR-09.10. Tənəffüs üzvlərinin kəskin və xroniki iltihabi xəstəliklərinin diaqnostikası;
PFR-09.11. Əsas xəstəlik çərçivəsində tənəffüs probleminin qiymətləndirilməsi və müalicə taktikası

PFR-10. QASTROENTEROLOGİYA

Peşə bilikləri:

- PFR-10.01. Uşaqlarda mədə-bağırsaq sisteminin anatomo-fizioloji xüsusiyyətləri;
PFR-10.02. Mədə-bağırsaq sisteminin inkişaf qüsurları və irsi xəstəliklər ;
PFR-10.03. Mədə-bağırsaq sisteminin kəskin və xroniki xəstəlikləri.
PFR-10.04. Hepatobiliar sistemin kəskin və xroniki xəstəlikləri.
PFR-10.05. Diaqnozların differensiasiyasında klinik məlumatların təhlil edilməsi.
PFR-10.06. Mədə-bağırsaq xəstəlikləri ilə əlaqədar aparılan müayinələrin əsaslandırılması .

Peşə bacarıqları:

- PFR-10.07. Mədə-bağırsaq sisteminin inkişaf qüsurları və irsi xəstəliklərin diaqnostikası;
PFR-10.08. Mədə-bağırsaq sisteminin əməliyyat aparılması üçün göstəriş və əks göstəriş;

PFR-11. MAMALIQ-GİNEKOLOGİYA

Peşə bilikləri:

- PFR-11.01. Ölkədə hanilə qadınlara göstərilən tibbi yardımın təşkilinin ümumi məsələləri; perinatal mərkəz şəraitində göstərilən tibbi xidmət, hamilə qadınlara və zahılara göstərilən yardımın təşkili ;
PFR-11.02. Intensiv terapiya və doğum şöbələrinə təcili hospitalizasiyası tələb olunan perinatal patologiyalar üzrə təxirəsalınmaz halların siyahısı;

Peşə bacarıqları:

- PFR-11.03. Zəruri təcili yardımın göstərilməsi;
- PFR-11.04. Aparılan sindromu aşkar etmək
- PFR-11.05. Lazım olan əsas və əlavə müayinə üsullarının həcmnin təyin etmək;

PFR-12. NEFROLOGİYA

Peşə bilikləri:

- PFR-12.01. Ölkədə uşaqlara göstərilən nefroloji yardımın təşkilinin ümumi məsələləri, xəstəxana-ambulator müəssisələrin işinin uşaq əhalisinə təcili və təxirəsalınmaz yardımın təşkili ;
- PFR-12.02. Intensiv terapiya və nefroloji şöbələrə təcili hospitalizasiyası tələb olunan uşaq xəstəlikləri üzrə təxirəsalınmaz halların siyahısı;
- PFR-12.03. Nefrologiya və pediatriyada xüsusi tədqiqat üsulları (klinik, biokimyəvi, rentgenoloji, ultrasəs və s.)
- PFR-12.04. Böyrək və sidik yollarında əməliyyat aparılması üçün göstəriş və əks göstərişlər;
- PFR-12.05. Nefroloji klinikada farmakoterapiyanın əsasları o cümlədən, əsas dərman maddələri qrupunun təsir mexanizmi, dərman tətbiqi zamanı baş beyin fəsadları.

Peşə bacarıqları:

- PFR-12.06. Peanimasiya tədbirlərinin həcmi və ardıcılığını təyin etmək;
- PFR-12.07. Zəruri təcili yardımın göstərilməsi;
- PFR-12.08. Xəstəlik haqqında obyektiv informasiyanı almaq;
- PFR-12.09. Aparıcı sindromu aşkar etmək
- PFR-12.10. Xəstəliyin etiologiyasını aşkar etmək;
- PFR-12.11. Lazım olan əsas və əlavə müayinə üsullarının həcmi təyin etmək.

PFR-13. NEVROLOGİYA

Peşə bilikləri:

- PFR-13.01. Ölkədə uşaqlara göstərilən nevroloji yardımın təşkilinin ümumi məsələləri, xəstəxana-ambulator müəssisələrinin işinin uşaq əhalisinə təcili və təxirəsalınmaz yardımın təşkili;
- PFR-13.02. Intensiv terapiya və nevroloji şöbələrə hospitalizasiyası tələb olunan uşaq xəstəlikləri üzrə təxirəsalınmaz halların siyahısı ;
- PFR-13.03. Nevrologiya və pediatriyada xüsusi tədqiqat üsulları (biokimyəvi, rentgenoloji, ultrasəs və.s.);
- PFR-13.04. Nevroloji klinikada farmakoterapiyanın əsasları, o cümlədən, əsas dərman maddələri qrupunun təsir mexanizmi , dərman tətbiqi zamanı baş vermiş fəsadlar;
- PFR-13.05. Baş beyin və onurğa beyində əməliyyat aparmaq üçün göstəriş və əks-göstərişlər;

Peşə bacarıqları:

- PFR-13.06. Reanimasiya tədbirlərinin həcmi ardıcılığını təyin etmək ;
- PFR-13.07. Zəruri təcili yardımın göstərilməsi;
- PFR-13.08. Xəstəlik haqqında obyektiv informasiyanı almaq;
- PFR-13.09. Aparıcı sindromu aşkar etmək;
- PFR-13.10. Xəstəliyin etiologiyasını aşkar etmək ;
- PFR-13.11. Lazım olan əsas və əlavə müayinə üsullarının həcmi təyin etmək;

PFR-14. UŞAQ CƏRRAHIYYƏSİ

Peşə bilikləri:

- PFR-14.01. Ölkədə uşaqlara göstərilən cərrahi yardımın təşkilinin ümumi məsələlərinin , uşaq əhalisinə təcili və təxirəsalınmaz yardımın təşkili;
- PFR-14.02. İntensiv terapiya və cərrahi şöbələrə təcili hospitalizasiyası tələb olunan uşaq xəstəlikləri üzrə təxirəsalınmaz halların siyahısı;

PFR-14.03. Pediatriya və cərrahiyyədə xüsusi müayinə üsulları (klinik, rentgenoliji, biokimyəvi, ultrasəs)

Peşə bacarıqları:

PFR-14.04. Xəstəlik haqqında informasiyanı almaq;

PFR-14.05. Stress testlərin aparılması;

PFR-14.06. Zəruri təcili yardımın göstərilməsi;

PFR-15. HEMATOLOGİYA

Peşə bilikləri:

PFR-15.01. Ölkədə uşaqlara göstərilən hematoloji yardımın təşkilinin ümumi məsələləri , təcili və təxirəsalınmaz yardımın təşkili;

PFR-15.02. İntensiv terapiya və hematoloji şöbələrə təcili hospitalizasiyası tələb olunan xəstəliklərin və təxirəsalınmaz halların siyahısı;

PFR-15.03. Anemiyalar (irsi və qazanılma);

PFR-15.04. Leykoz;

PFR-15.05. Diaqnozların differensiasiyasında klinik-laborator müayinələrin əsaslandırılması və təhlili;

Peşə bacarıqları:

PFR-15.06. İrsi hematoloji xəstəliklərin diaqnostikası;

PFR-15.07. Əsas xəstəlik çərçivəsində hematoloji problemin qiymətləndirilməsi və müalicə taktikası;

PFR-16. UŞAQ YOLUXUCU XƏSTƏLİKLƏRİ

Peşə bilikləri:

PFR-16.01. Uşaqlarda kəskin respirator virus infeksiyaları;

PFR-16.02. Uşaqlarda steptakokk infeksiyaları

PFR-16.03. Uşaqlarda kəskin bağırsağ infeksiyaları;

PFR-16.04. Diaqnozların differensiasiyasında klinik-laborator müayinələrin əsaslandırılması və təhlili;

Peşə bacarıqları:

PFR-16.05. Virus və bakterial etiologiyalı xəstəliklərin diaqnostikası üçün əsas və əlavə müayinə üsullarını təyin etmək;

PFR-16.06. Zəruri təcili yardımın göstərilməsi;

PFR-16.07. Aparıcı sindromu aşkar etmək.

3. TƏHSİLİN MƏZMUNUNA VƏ SƏVİYYƏSİNƏ QOYULAN MİNİMUM TƏLƏBLƏR

3.1. Peşə fəaliyyətinin xarakteristikası

Həkim – pediatr dərin fundamental və kliniki peşə hazırlığı tələb edən müasir profilaktika, diaqnostika, müalicə və reabilitasiya üsullarından istifadə etməklə uşaq əhaliyə ixtisaslaşmış tibbi yardımın göstərilməsinə hazır olmalıdır.

3.1.1. Həkim pediatriyanın peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri:

- praktiki tibbi;
- elmi-tədqiqat;
- təşkilati-inzibatçılıq;
- elmi-pedaqoji sahə üzrə.

3.1.2. Peşə fəaliyyəti üzrə hazırlıq səviyyəsinə qoyulan tələblər:

3.1.2.1. praktik tibb sahəsi üzrə: (ÜFR-01. və PFR-01 — PFR-15. bəndlər aiddir)

3.1.2.2. elmi-tədqiqat sahəsi üzrə:

- uşaq xəstəliklərinin inkişafında tibbi-sosial amillərin rolunu qiymətləndirmə üsullarını bilməlidir;
- elmi-tədqiqat işlərini planlaşdırmalıdır;
- tədqiqat mövzusunun seçilməsini bacarmalıdır;
- elmi-tədqiqat işini aparılmalıdır;
- elmi-tədqiqat işinin nəticələrinin təhlil etməlidir;
- alınmış nəticələrin praktik əhəmiyyətini və onun tətbiqi imkanlarını müəyyənləşdirməli, nəşr materiallarının hazırlanmasında iştirak etməlidir.

3.1.2.3. təşkilati-inzibatçılıq sahəsi üzrə:

- səhiyyə sistemində qəbul edilmiş normativ sənədlərdən (Azərbaycan Respublikasının qanunlarını, texniki rəqlamentləri, beynəlxalq və milli standartları, əmrləri, tövsiyələri, beynəlxalq vahidlər sistemini, fəaliyyətdə olan beynəlxalq təsnifatları) istifadə etməyi, həmçinin tibbi müəssisələrin işinin keyfiyyətini və effektivliyini qiymətləndirmək üçün aparılmış sənədləşmələrdən istifadə etməyi bacarmalıdır.
- Pediatriya sahəsinin təşkilati quruluşunu, tibbi yardım göstərən müxtəlif tibbi müəssisələrin idarəçilik fəaliyyətini bilməli, müəssisələrin struktur bölmələrinin (ixtisas profiline görə) iş göstəricilərini təhlil etməli, xəstələrə (pediatriya ixtisası profiline görə) tibbi xidmətin göstərilməsində müasir tibbi-təşkilati və sosial-iqtisadi texnologiyaların səmərəsini qiymətləndirməyi bacarmalıdır.
- peşə səriştəsinin formalaşması üçün professional biliklər, bacarıqlar, vərdişlər sistemində yiyələnmişdir.

3.1.2.4. elmi-pedaqoji sahə üzrə:

- orta tibbi ixtisas təhsil müəssisələrində və baza ali tibbi təhsilin səviyyəsində ixtisasa uyğun olaraq tədris edə bilər (mühazirə oxumağı, seminar aparmağı, laboratoriya işləri və s.)

3.2. 060930 - «Pediatriya» ixtisası üzrə fənn bölümləri, fənlərin kreditləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından) və qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları (Əlavə 2-də illər üzrə açıqlanır).

Fənn bölümünün kodu	Fənn bölümünün (tematik rotasiyasının) adı (bilik, bacarıqlıq və vərdişlər baxımından)	Kreditlərin sayı	Qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları
Ümumi hazırlıq fənnləri:		5	
ÜFR-01	Baza təhsili	5	ÜFR-01.01—ÜFR-01.07
Peşə fənnləri və rotasiyaları:		210	
PFR-01	Ümumi pediatriya	20	PFR-02.01—PFR-02.15
PFR-02	Poliklinika	5	PFR-03.01—PFR-03.08
PFR-03	Neonatologiya	5	PFR-04.01—PFR-04.14
PFR-04	Revmatologiya	2	PFR-05.01—PFR-05.14
PFR-05	Endokrinologiya	19	PFR-06.01—PFR-06.13
PFR-06	İntensiv terapiya və reanimasiya	11	PFR-07.01—PFR-07.21
PFR-07	Təxirəsalınmaz pediatriya	31	PFR-01.01—PFR-01.07
PFR-08	Kardiologiya	15	PFR-02.01—PFR-02.20
PFR-09	Pulmonologiya	23	PFR-03.01—PFR-03.10
PFR-10	Gastroenterologiya	15	PFR-04.01—PFR-04.03
PFR-11	Mamalıq-ginekologiya	5	PFR-05.01—PFR-05.02
PFR-12	Nefrologiya	16	PFR-06.01—PFR-06.04
PFR-13	Nevrologiya	2	PFR-07.01—PFR-07.07
PFR-14	Uşaq cərrahiyyəsi	15	PFR-01.01—PFR-01.10
PFR-15	Hematologiya	20	PFR-01.01—PFR-01.08
PFR-16	Uşaq yoluxucu xəstəliklər	11	PFR-01.01—PFR-01.12
Könüllü seçilmiş fənnin dərinədən öyrənilmə dövrü		10	
Elmi-tədqiqat işi (kliniki və/və ya baza elmi)		10	
Dövrü və yekun attestasiya		5	

Cəmi	240	
-------------	------------	--

3.3. 060930 – “Pediatriya” ixtisası üzrə rezident hazırlığını təmin edən auditoriyada olan təhsil proqramının strukturu və əsas hazırlıq mövzuları, dörd il ərzində saatlarla (Əlavə 1-də illər üzrə açıqlanır).

Əsas tədris fənnləri/mövzuları		MH	SM	TM
ÜHM	Ümumi hazırlığı mövzuları:			
ÜHM – B 01	Səhiyyə sisteminin təşkilinin əsasları	6	4	2
ÜHM – B 02	Tibbi statistika və informatika	2	6	8
PHM	Peşə hazırlığı mövzuları:			
PHM – B 03	Nevrologiya	8	8	8
PHM – B 04	Təxirəsalınmaz yardım və intensiv müalicə	8	12	12
PHM – B 05	Hematologiya	3	8	6
PHM – B 06	Qastroenterologiya	4	4	2
PHM – B 07	Neonatologiya	8	16	18
PHM – B 08	Kardiologiya	6	6	6
PHM – B 09	Uşaq yoluxucu xəstəlikləri	5	6	6
PHM – B 10	Revmatologiya	8	12	15
PHM - B 11	Nefrologiya	4	6	8
PHM - B 12	Pulmonologiya və allergiya	10	14	16
PHM - B 13	Endokrinologiya	4	4	2
PHM - B 14	Uşaq cərrahiyyəsi	3	5	5
PHM - B 15	Mama ginekologiya	3	5	5
PHM - B 16	Ümumi pediatriya	5	15	10
PHM - B 17	Poliklinika	3	5	10
Cəmi		105	149	142

3.4. 000930 - «Pediatriya» ixtisası üzrə həkim-rezidentin təhsil proqramının yerinə yetirilməsinin müddəti:

Ümumi həftələrin sayı – 209 həftə

- əmək məzuniyyəti – 16 həftə
 - təlim həftələrinin sayı – 193 həftə
- o cümlədən:

- kliniki təlim (praktiki və kliniki iş) – 164 həftə
- nəzəri təlim – 20 həftə
- təcrübələr (elmi-tədqiqat) – 4 həftə
- attestasiyalar – 5 həftə
- növbətçilik - ayda 4 dəfədən az olmayaraq

3.4.1. Hazırlığın son ilində həkim-rezident ixtisas üzrə 3 aylıq müddətinə Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilmiş respublikanın tibb müəssisələrinin birində sərbəst stajorluq keçməlidir.

4. MADDİ-TEXNİKİ, TƏDRİS BAZASI VƏ KADR POTENSİALI

4.1. 060930 - «Pediatriya» ixtisası üzrə təhsil proqramına müvafiq tərtib edilmiş tədris planında nəzərdə tutulan həkim-pediatriyanın hazırlanması üçün Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən baza kimi müəyyən edilmiş təhsil və elmi tibb müəssisələri, habelə aparıcı klinikalar kardioloji xəstələrin

diaqnostikasının, müalicə və profilaktikasının aparılmasını təmin edə biləcək yüksək səviyyəli maddi-texniki bazaya malik olmalıdır.

4.2. 060930 - «Pediatriya» ixtisası üzrə Təhsil Proqramı Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən baza kimi müəyyən edilmiş təhsil, elm müəssisələri və aparıcı klinikalarda aparıcı mütəxəssislər (rəhbər-kuratorlar) tərəfindən əyani formada aparılır.

4.3. Həkim- pediatriya hazırlığına rəhbərlik edən kuratorlara qoyulan tələbər:

4.3.1. Peşə vərdişlərinə yiyələnmişini təmin etmək üçün praktiki təcrübəsi 5 ildən çox olan yüksəkixtisaslı mütəxəssislər tərəfindən aparılır.

4.3.2. Tədris olunan nəzəri mövzuları ali təhsil müəssisəsinin elmi dərəcəsi və (və ya) elmi adı olan professor-müəllim heyəti tədris edir.

4.3.3. Rezidentin elmi-tədqiqat işinə qarşılıqlı razılığı əsasında ali təhsil və ya elmi-tədqiqat müəssisəsinin heyəti rəhbərlik edə bilər.

4.4. **Rezidentin rotasiyalar keçdiyi müəssisələrin maddi-texniki bazalarına qoyulan tələblər:**

4.4.1. **İntensiv terapiya və reanimasiya rotasiyası.** Eksrpes-laborator avadanlığı, monitor elektrokardioskopiya, EKQ, süni tənəffüs aparatı və zəruri vasitələr.

4.4.2. **Revmatologiya rotasiyası.** Müasir laborator avadanlıq və ultrasəs exokardioqrafiya aparatı.

4.4.3. **Təxirəsalınmaz pediatriya rotasiyası.** Eksrpes-laborator avadanlıq. Mərkəzləmiş monitor elektrokardioskopiya, EKQ, süni tənəffüs aparatı və zəruri vasitələr, Exo-KQ, EEQ.

4.4.4. **İnstrumental rotasiyalar**

4.4.4.1. **Exokardioqrafiya .** Exokardioqrafiya üçün müasir ultrasəs aparatı (M-rejim, 2D/M-mode Doppler-ExoKQ, 3D və 4D-rejim), transezofagial ultrasəs Exo-KQ, Stress Exo-KQ aparmaq üçün zəruri avadanlıq. Braxiosefal, qara ciyər, böyrək və digər damarları müayinə etmək üçün zəruri avadanlıq.

4.4.4.2. **Nüvəli və radioizotop müayinəsi.** Radioizotop ürək və qan dövranı sistemini müayinə etmək üçün zəruri avadanlıq və sürətləndirilmiş kardioloji proqram təminatı.

4.4.4.3. **KT, nüvə-mağnit rezonansı üzrə rotasiya.** 16 və artıq kəsikdə KT müayinəsinə aparmaq üçün zəruri avadanlıq və sürətləndirilmiş kardioloji proqram təminatı. 1,5 və artıq Teslalı NMR avadanlıq və sürətləndirilmiş kardioloji proqram təminatı. PET müayinəsinə aparmağa imkanı olarsa onun üçün zəruri avadanlıq olmalıdır.

5. TƏDRİS PROSESİNİN FORMA VƏ METODLARI

5.1. 060930 - «Pediatriya» ixtisası üzrə həkim- kardioloqun hazırlığı, nəzəri təlim, həkim hazırlığı, ixtisas və ixtisaslaşma fənlərinin mühazirə, məşğələ, seminar, məsləhət, kuratorun rəhbərliyi və nəzarəti altında müalicə-profilaktik işlərinin aparılması və sairə formada öyrənilməsi ilə təmin olunur.

5.2. 060930 - «Pediatriya» ixtisası üzrə həkim-kardioloqun hazırlığında elmi-tədqiqat və praktiki tibbi təcrübələr nəzərdə tutulur.

5.3. Rezidentura ərzində 1 rezidentə görə ürək-damar xəstəlikləri olan pasiyentlərin ən azı 1300 hospitalaşdırma halları və 2200 ambulator müraciəti olmalıdır. Onlardan:

	Stasionar	Ambulator
Nevrologiya	50	200
Təxirəsalınmaz yardım və intensiv müalicə	60	150
Hematologiya	30	100
Qastroenterologiya	30	120

Neonatologiya	50	250
Kardiologiya	100	150
Uşaq yoluxucu xəstəlikləri	150	200
Revmatologiya	100	150
Nefrologiya	50	110
Pulmonologiya və allergiya	250	200
Endokrinologiya	80	120
Uşaq cərrahiyyəsi	90	125
Mama ginekologiya	60	100
Ümumi pediatriya	50	125
Poliklinika	150	100
Cəmi	1300	2200

6. YEKUN DÖVLƏT ATTESTASIYASINA QOYULAN TƏLƏBLƏR VƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ

- 6.1.1.** 000930 - «Pediatriya» ixtisası üzrə fərdi iş planları rezidentura hazırlığını həyata keçirən müəssisələrin müvafiq elmi və ya tibb şuralarının iclaslarında təsdiq edilir. Rezidentlər hər tədris ilinin sonunda kuratorun iştirakı ilə təhsil aldığı müəssisənin elmi şurası (tibbi şurası) qarşısında hesabat verərək attestasiya olunur.
- 6.1.2.** Rezidenturada təhsil alan həkimlərin yekun attestasiyası Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin təsdiq etdiyi attestasiya komissiyası tərəfindən ali təhsil müəssisəsində aparılır.
- 6.1.3.** Yekun attestasiya nəticəsində rezidentə “həkim-pediatr” ali peşə-ixtisas dərəcəsi və dövlət nümunəli diplom verilir.

7. 060930 - «PEDIATRİYA» İXTISASI ÜZRƏ YEKUN ATTESTASIYA FORMATI

- 7.1.** Yekun attestasiya imtahanı iki mərhələdə - yazılı və praktiki komponent üzrə həyata keçirilir. Yekun attestasiyanın hər hansı mərhələsindən keçə bilməyən rezidentlər attestasiya komissiyasının müəyyən etdiyi vaxtda həmin mərhələ üzrə təkrar yekun attestasiyadan keçirlər.
- 7.2. Birinci mərhələ- Yazılı Komponent.** Birinci mərhələdə rezident üç saat ərzində 100 test suala cavab verir. Test informasiya texnologiyaları və xüsusi optik cihazlar vasitəsilə oxunan sual vərəqəsi üzrə aparılır. Testin yekununa görə 60 və ya daha çox bal toplayan rezidentlər yekun attestasiyanın ikinci mərhələsinə buraxılırlar.
- 7.3. İkinci mərhələ - Praktiki Komponent.** İkinci mərhələdə rezident tərəfindən 8 müxtəlif klinik hal araşdırılır. Klinik halların araşdırılmasına diaqnostik müayinələrin sərbəst aparılması və təhlili, müalicə tədbirlərin planlaşdırılması və digər aspektlər aiddir. Klinik halların araşdırılması attestasiya komissiyası tərəfindən məqbul hesab edildikdə rezident yekun attestasiyanın ikinci mərhələsindən müvəffəqiyyətlə keçmiş hesab olunur.

Əlavə 1. 060930 – “Pediatriya” ixtisası üzrə təhsil proqramının strukturu (illər və saatlar üzrə)

Əsas tədris fənnləri/mövzuları		Cəmi 4 illik			1-ci il			2-ci il			3-cü il			4-cü il		
		MH	SM	TM	MH	SM	TM	MH	SM	TM	MH	SM	TM	MH	SM	TM
ÜHM	Ümumi hazırlığı mövzuları:															
ÜHM – B 01	Səhiyyə sisteminin təşkilinin əsasları	6	4	2	6	4	2									
ÜHM – B 02	Tibbi statistika və informatika	2	6	8	2	6	8							2	2	2
PHM	Peşə hazırlığı mövzuları:															
PHM – B 03	Nevrologiya	8	8	8	8	8	8									
PHM – B 04	Təxirəsalınmaz yardım və intensiv müalicə	8	12	12	8	12	12									
PHM – B 05	Hematologiya	3	8	6	0	8	6									
PHM – B 06	Qastroenterologiya	4	4	2	4	4	2									
PHM – B 07	Neonatologiya	8	16	18	2	4	6	4	6	6	2	6	6			
PHM – B 08	Kardiologiya	6	6	6	6	6	6									
PHM – B 09	Uşaq yoluxucu xəstəlikləri	5	6	6	14	12	12									
PHM – B 10	Revmatologiya	8	12	15	8	12	15									
PHM - B 11	Nefrologiya	4	6	8	4	6	8									
PHM - B 12	Pulmonologiya	10	14	16	15	8	8	5	16	8						
PHM - B 13	Endokronologiya	4	4	2				4	4	2						
PHM - B 14	Uşaq cərrahiyyəsi	3	5	5	3	5	5									
PHM - B 15	Mama ginekologiya	3	5	5												
PHM - B 16	Ümumi pediatriya	5	15	10							5	15	10			
PHM - B 17	Poliklinika	3	5	10										3	5	10
Cəmi		105	149	142	80	95	98	13	26	16	7	21	16	5	7	12

Əlavə 2. 060930- “Pediatriya” ixtisası üzrə tematik rotasiyaların strukturu (həftələr, saatlar və kreditlər üzrə)

Fənn bölümünün kodu	Fənn bölümünün (tematik rotasiyasının) adı	Həftələr	Kreditlər	Həftələrin sayı				Kreditlərin sayı			
				1 il	2 il	3 il	4 il	1 il	2 il	3 il	4 il
Ümumi hazırlığı fənnləri:											
ÜFR-01	Baza təhsili	4	5	4	0	0	0	5	0	0	0
Peşə fənnləri və rotasiyaları:											
PFR-01	Nevrologiya	16	20	16	0	0	0	20	0	0	0
PFR-02	Təxirəsalınmaz yardım və intensiv müalicə	4	5	4	0	0	0	5	0	0	0
PFR-03	Hematologiya	4	5	4	0	0	0	5	0	0	0
PFR-04	Qastroenterologiya	2	2	2	0	0	0	2	0	0	0
PFR-05	Neonatologiya	16	19	4	0	6	6	5	0	7	7
PFR-06	Kardiologiya	9	11	9	0	0	0	11	0	0	0
PFR-07	Uşaq yoluxucu xəstəlikləri	24	31	0	8	8	8	0	11	10	10
PFR-08	Revmatologiya	12	15	0	4	4	4	0	5	5	5
PFR-09	Nefrologiya	18	23	0	8	4	6	0	11	5	7
PFR-10	Pulmonologiya	12	15	0	4	4	4	0	5	5	5
PFR-11	Endokronologiya	4	5	0	4	0	0	0	5	0	0
PFR-12	Uşaq cərrahiyyəsi	14	16	0	4	4	6	0	3	5	8
PFR-13	Mama ginekologiya	3	2	0	3	0	0	0	2	0	0
PFR-14	Ümumi pediatriya	12	15	0	4	4	4	0	5	5	5
PFR-15	Poliklinika	16	20	0	4	8	4	0	5	10	5
Könüllü seçilmiş fənnin dərinədən öyrənilmə dövrü		8	11	2	2	2	2	2	3	3	3
Dövrü və yekun attestasiya		5	8	1	1	1	2	2	2	2	2
Elmi-tədqiqat işi (kliniki və/və ya baza elmi)		10	12	2	2	3	3	3	3	3	3
Cəmi		193	240	48	48	48	49	60	60	60	60